

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

**Akčný plán
rozvoja ekologického poľnohospodárstva
v Slovenskej republike do roku 2010**

Schválený na porade vedenia ministerstva pôdohospodárstva SR dňa 17.3.2005

Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010

ÚVOD

Ekologické poľnohospodárstvo (EP) na Slovensku má oproti vyspelým štátom Európy o 15 - 20 rokov mladšiu históriu. Rozvoj tohto typu poľnohospodárskej výroby sa začal rozvíjať v roku 1991 nadväzujúc na skúsenosti a vývojové trendy západoeurópskych krajín. Základným regulatívnym rámcom pre systém ekologického hospodárenia sa v tomto období stali "Pravidlá organického poľnohospodárstva platné pre územie Slovenskej republiky". Vychádzali zo zásad, princípov a požiadaviek ekologického poľnohospodárstva, formulovaných IFOAM.

V začiatkoch EP na Slovensku (rok 1991) týmto spôsobom hospodáril 37 fariem, prevažne poľnohospodárskych družstiev na celkovej výmere 14 773 ha poľnohospodárskej pôdy.

V roku 1995 bola Ministerstvom pôdohospodárstva SR prijatá „Konceptia organického poľnohospodárstva na Slovensku“. Tento zásadný dokument určil základné smerovanie ekologického poľnohospodárstva v horizonte do roku 2010 a prijal súbor opatrení na jeho realizáciu:

- vytvárať legislatívne, ekonomické a organizačné predpoklady, aby sa EP do roku 2010 realizovalo na ploche 130 000 ha - 150 000 ha,
- zabezpečiť dotácie pre EP,
- podporovať domácu spotrebu bioproduktov a biopotravín dotáciou pri propagovaní bioproduktov a biopotravín,
- zabezpečiť proexportné dotácie pre ekologické produkty,
- vytvoriť nevyhnutné podmienky na zriadenie odborného-poradenskej služby,
- dobudovať nezávislý kontrolný a certifikačný systém organického poľnohospodárstva,
- zabezpečiť subvenčné prostriedky k výstavbe a rekonštrukcii kapacít na spracovanie bioprodukcie,
- dobudovať v rámci ÚKSÚP-u centrálnu banku údajov organického systému,
- rozvíjať činnosť domácich vedecko-technických projektov s orientáciou na organické poľnohospodárstvo.

Zmena v právnom výkone ekologického poľnohospodárstva nastala v roku 1998, keď bol prijatý zákon NR SR č. 224/1998 Z.z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín.

Najväčší nárast ekologického poľnohospodárstva nastal v rokoch 1997-1998 keď sa ekologicky obhospodarovaná výmera zvýšila na 50 615 ha a v systéme bolo zapojených 82 subjektov.

Vstupom SR do Európskej únie je ekologické poľnohospodárstvo realizované v súlade s nariadením Rady č.2092/1991. Finančná podpora je ekologickým poľnohospodárom poskytovaná počas celého obdobia ich hospodárenia pričom je rozdelená na obdobie konverzie a po konverzii. Podpora je zabezpečená prostredníctvom opatrenia Agroenvironment a životné podmienky zvierat z Plánu rozvoja vidieka SR, ktorý je realizovaný v súlade s nariadením Rady č.1257/1999 o podpore rozvoja vidieka z EAGGF.

V súčasnosti je v ekologickom systéme obhospodarovaných 54 479 ha (2,23 % výmery poľnohospodárskej pôdy podľa KN, 2,8 % podľa LPIS) a v oblasti pôsobí 100 subjektov ekologickej výroby.

DÔVODY PRE VYPRACOVANIE AKČNÉHO PLÁNU

1. Z vyhodnotenia plnenia opatrení Koncepcie prijatej v roku 1995 vyplýva, že niektoré oblasti ekologického poľnohospodárstva sú v súčasnosti zabezpečené na primeranej úrovni (legislatíva, dotačný systém prvovýrobcov, kontrolný systém, centrálna banka údajov), ale na druhej strane sa v systéme vyskytujú oblasti, ktoré nie sú dostatočne rozvinuté a ich ďalší vývoj je potrebné systematicky a v rámci nových skutočností podporovať (výskum, poradenstvo, vzdelávanie, propagácia, informatika, podpora spracovania).
2. Slovenská republika sa dňom 1. mája 2004 stala členom Európskej Únie, čo ju zaväzuje implementovať spoločné nástroje politiky, programy a dokumenty EÚ. Jedným z takýchto dokumentov je aj Európsky akčný plán pre ekologické potraviny a poľnohospodárstvo, v rámci ktorého je v opatrení č. 6 odporúčanie Európskej komisie („The Commission strongly recommends...“) na prijatie národných Akčných plánov s príslušnými opatreniami.
3. Rozvoj poľnohospodárstva v EÚ smeruje od produkcie kvantity k produkcii kvality. Nadprodukcia sa rieši zvyšovaním pridanej hodnoty výrobkov a orientáciou k viacfunkčnému modelu poľnohospodárstva. Nová spoločná poľnohospodárska politika preto ponúka niekoľko nástrojov na takýto vývoj a je len na členských krajinách, ako tieto možnosti využijú. Európsky trh rovnako žiada kvalitné výrobky a ekonomickú perspektívu EP predurčuje aj vývoj v krajinách bývalej EÚ-15, kde je EP najdynamickejšie rozvíjajúcim sa sektorom zo všetkých oblastí.
4. Takmer 50 % územia Slovenska sa nachádza v marginálnych a submarginálnych oblastiach a až 27 % krajiny pokrývajú chránené územia, v ktorých je intenzívne hospodárenie obmedzované. Ekologické postupy umožňujú realizovať poľnohospodársku činnosť i v takýchto podmienkach. Zvýšené nároky ekologického poľnohospodárstva na živú prácu vytvárajú dodatočné pracovné príležitosti a prispievajú k rastu zamestnanosti vidieka.

Na základe uvedených dôvodov je možné konštatovať, že rozvoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku – v spoločnom európskom priestore, potrebuje nový koncepčný dokument, ktorý zohľadňuje situáciu a stav v roku 2005. Predložený návrh Akčného plánu rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010 na základe stanovených východísk a pri zohľadnení súčasnej situácie stanovuje ciele a priority pre jeho ďalší rozvoj. Akčný plán na základe potreby multisektorálnej spolupráce stanovuje okrem oblastí pôsobnosti štátnej správy aj priority pre kontrolne zložky a mimovládne organizácie pôsobiace v tejto oblasti.

VÝCHODISKÁ AKČNÉHO PLÁNU

Charakteristika ekologického poľnohospodárstva

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje systém hospodárenia, ktorý podporuje a zlepšuje hygienu agroekosystému, vrátane biodiverzity, biologický kolobeh a pôdnu biologickú aktivitu. Kladie dôraz na používanie hospodárskych praktík uprednostňovaním faremných vstupov, používa pre životné prostredie šetrné spôsoby agronomických, biologických a mechanických metód ako protiklad syntetických prípravkov; v chove hospodárskych zvierat kladie dôraz na pohodu a podmienky zvierat, dbá na celkovú harmóniu agroekosystému a jeho biologickú rozmanitosť a uprednostňuje obnoviteľné zdroje a recykláciu surovín.

Ekologické poľnohospodárstvo zodpovedá princípom trvalo udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, pričom neplní len produkčnú funkciu, ale predovšetkým mimoprodukčnú pri ochrane životného prostredia a správcovstva krajiny.

SWOT analýza ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike

Silné stránky

- EP má fungujúci systém kontroly a certifikácie ako aj superinšpekcie (NATURALIS SK s.r.o., ÚKSÚP),
- zavedený systém dlhodobej finančnej podpory EP formou platby na plochu (Plán rozvoja vidieka),
- existujúci právny rámec EP (predpisy EÚ, zákon o ekologickom poľnohospodárstve),
- najšetrnejší systém hospodárenia voči životnému prostrediu

Slabé stránky

- nezáujem a nedostatočné spracovanie bioproduktov na biopotraviny,
- nedostatočná koordinácia a spoločný postup (organizovanosť),
- nerozvinutý trh s ekologickými produktami,
- nedostatočná propagácia bioproduktov a biopotravín,
- nejednotný postup pri predaji bioproduktov (nezáujem o OOV),
- ekonomická situácia a schopnosť poľnohospodárov podnikat',
- slabo rozvinuté poradenstvo, vzdelávanie a výskum v EP.

Príležitosti

- ponuka alternatívnych zdravých potravín,
- regionálne špeciality,
- stabilita podpory a pravidiel EP,
- udržanie zamestnanosti na vidieku,
- pre stredné a malé potrav. podniky na spracovanie bioproduktov,
- vybudovanie funkčného trhu s bioproduktami a vytvorenie bioobchodov,
- vývoz bioproduktov.

Ohrozenia

- nedostatočné povedomie obyvateľstva,
- nízka kúpyschopnosť obyvateľstva,
- nedoriešené vlastnícke vzťahy k pôde,
- klamlivé označovanie bioproduktov,
- možnosť kontaminácie GMO,

Legislatíva ES pre ekologické poľnohospodárstvo

Európska únia definovala tento spôsob hospodárenia a jeho podmienky upravila nariadením Rady č.2092/1991. Nariadenie bolo doteraz viackrát doplnené.

Programy na podporu ekologického poľnohospodárstva

Ekologické poľnohospodárstvo je veľmi úzko zviazané s rozvojom vidieka a v rámci nariadenia Rady č.1257/1999 o podpore rozvoja vidieka z EAGGF je finančne podporované cez viaceré druhy opatrení:

Agroenvironment a životné podmienky zvierat – platba na plochu ekologickej produkcie.

Investície do poľnohospodárskych podnikov – podpora v rámci investičného projektu

Podpora predajnosti a spracovania poľnoh. produktov - podpora v rámci investičného projektu

Vzdelávanie – podpora v rámci vzdelávacej aktivity

Diverzifikácia poľnohospodárskych činností - podpora v rámci investičného projektu

Odbytové organizácie výrobcov - podpora pre založenie a činnosť OO

Plnenie noriem Spoločenstva – podpora v rámci projektu

SÚČASNÝ STAV EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA V SR

Stav ekologického poľnohospodárstva v roku 2004

K 31.12.2003 bolo Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym (ÚKSÚP) v systéme EP registrovaných 54 479 ha poľnohospodárskej pôdy, čo zodpovedalo 2,23 % celoštátnej výmery poľnohospodárskej pôdy (podľa KN). Z tejto výmery orná pôda predstavovala 16 707 ha (vrátane 610 ha zeleniny, liečivých a aromatických rastlín), vinice 124 ha, ovocné sady 231 ha a trvalé trávne porasty 37 417 ha. Z celkovej výmery 54 479 ha poľnohospodárskej pôdy bolo v ekologickej výrobe 39 762 ha a v konverzii (prechodné obdobie) 14 717 ha poľnohospodárskej pôdy.

Registrovaných bolo 100 subjektov pôsobiacich v EP, v nasledovnej štruktúre:

- 62 ekologických výrobcov bioproduktov,
- 6 subjektov v II. roku konverzie),
- 20 subjektov v I. roku konverzie ,
- 8 producentov biopotravín (z toho 7 subjektov farmár/výrobca),
- 4 subjekty realizovali dovoz, resp. vývoz bioproduktov a biopotravín.

Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy v EP SR

rok	výmera poľn. pôdy v ha	podiel z celkovej výmery p.p. v SR v %	počet fariem	priemerná výmera farmy v ha
1991	14 773	0,6	37	399,3
1992	14 718	0,6	38	387,3
1993	15 208	0,62	39	389,9
1994	15 557	0,62	44	353,6
1995	14 996	0,61	44	340,8
1996	17 746	0,73	33	537,8
1997	27 809	1,14	46	604,5
1998	50 615	2,07	82	617,3
1999	46 386	1,9	69	672,3
2000	58 466	2,39	88	664,4
2001	58 706	2,4	81	724,8
2002	49 999	2,05	76	657,9
2003	54 479	2,19	88	640,9

Zdroj: ÚKSÚP

V oblasti bioproduktov v rastlinnej produkcii prevládajú obiloviny (pšenica, raž, špalda), zelenina (mrkva, petržlen, paštrnák, zeler, cibuľa, červená repa), špargľa, zemiaky, ovocie (jablká, hrušky, slivky, orechy).

V oblasti biopotravín cestoviny, múka (pšeničná, ražná, špaldová), biochlieb, jablková šťava, biovino, liečivé byliny a bylenné čaje, ďalej ovčí a kravský syr (hrudka), syrové korbáčiky.

Štátna dotačná podpora EP od roku 1991

V rokoch 1991-93 (trojročné konverzné obdobie) bolo pre subjekty v konverzii vyplatených celkovo po 10 000.- Sk/ha poľnohospodárskej pôdy rovnomerne rozdelených do troch rokov.

V rokoch 1994-95 dotačná podpora na tento účel neexistovala.

Od r. 1996 bola konverzia novými Pravidlami EP v SR (MP SR) zmenená na 2-ročné obdobie a zároveň bola dotačná podpora určená na 4 000.- Sk/ha ornej pôdy a 2 000.- Sk/ha trvalého trávneho porastu (ďalej len „TTP“). V rokoch 1996-1998 boli tieto finančné prostriedky farmárom v konverzii vyplatené v rôznych výškach (v krátenom rozsahu podľa finančných možností rezortu pôdohospodárstva v jednotlivých rokoch).

V roku 1999 bolo v konverzii vyplatených len 1 900.- Sk/ha ornej pôdy a 650.- Sk/ha TTP.

V roku 2000 boli dotácie na EP poskytnuté v zmysle v tom čase platného dotačného výnosu len jednému subjektu v podobnej hektárovej sadzbe ako v predchádzajúcom roku.

V roku 2001 bolo poskytnutých 2 000.- Sk/ha ornej pôdy, 4 000.- Sk/ha ovocných sádov a vinogradov, 6 000.- Sk/ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 600.- Sk/ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ/ha TTP a 400.- Sk/ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,2 VDJ/ha TTP len farmárom v konverzii.

V roku 2002 len farmárom v konverzii bolo vyplatených 1 814.-Sk/ha ornej pôdy, 3 616.- Sk/ha ovocných sádov a vinogradov, 5 425.- Sk/ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 545.- Sk/ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ/ha TTP.

V roku 2003 bola poskytnutá štátna dotačná podpora pre všetky registrované farmy v systéme EP v nasledovnej výške:

- v konverzii: 1 000.- Sk/ha ornej pôdy, 4 000.-Sk/ha ovocných sádov a vinogradov, 7 000.- Sk/ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 500.- Sk/ha trvalých trávnych porastov pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ/ha TTP,

- v ekologickej výrobe: 750.- Sk/ha ornej pôdy, 3 500.-Sk/ha ovocných sádov a vinogradov, 6 500.-Sk/ha zeleniny, koreninových a aromatických rastlín, 200.-Sk/ha TTP pri minimálnom zaťažení 0,3 VDJ/ha TTP.

Prehľad o vyplatených dotáciách na ekologicke poľnohospodárstvo

v rokoch 1998 - 2003

Rok	Vyplatené finančné prostriedky v Sk
1998	50 878 400
1999	20 000 000
2000	606 180
2001	14 496 986
2002	13 999 991
2003	19 254 830

Od roku 2004 je ekologické poľnohospodárstvo podporované ako súčasť Plánu rozvoja vidieka v rámci opatrenia Agroenvironment a životné podmienky zvierat. Platba pre obdobie konverzie: 6000.- Sk/ha ornej pôdy, 4000.- Sk ha/TTP, 8000.- Sk/ha ovocných sádov a vinogradov, 10 000.- Sk/ha zeleniny, aromatických a koreninových rastlín. Po období konverzie sa platba znižuje o polovicu.

Legislatíva, kontrola a certifikácia

V súčasnosti predstavuje legislatívny rámec EP Nariadenie Rady (EHS) č. 2092/1991 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín v znení neskorších predpisov.

Zákomom č. 421/2004 Z.z. o ekologickom poľnohospodárstve sú určené len orgány štátnej správy v oblasti EP a kompetencie, resp. povinnosti MP SR, ÚKSÚP-u a inšpekčnej organizácie.

MP SR riadi výkon štátnej správy v oblasti starostlivosti o rozvoj EP, koordinuje medzinárodnú spoluprácu na tomto úseku, rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu ÚKSÚP-u, zverejňuje na návrh ÚKSÚP-u vo Vestníku MP SR zoznam hnojív a zoznam prípravkov na ochranu rastlín povolených v EP.

ÚKSÚP vykonáva a zabezpečuje povinnosti príslušného orgánu štátnej správy podľa tohto zákona a podľa právnych aktov Európskych spoločenstiev pre EP, najmä:

- vedie register:
 - žiadateľov o zaradenie do systému EP,
 - fyzických osôb a právnických osôb vykonávajúcich činnosť podľa tohto zákona (ďalej len „držiteľ registrácie“),
 - inšpekčných organizácií v EP,
- vydáva oprávnenie inšpekčnej organizácii na výkon inšpekcie EP podľa rozsahu ekologického poľnohospodárstva, ktorú držiteľ registrácie vykonáva,
- vykonáva dozor nad výkonom inšpekcie EP inšpekčnými organizáciami,
- rozhoduje o registrácii a vydáva držiteľovi registrácie osvedčenie o spôsobilosti na vykonávanie registrovanej činnosti,
- vydáva súhlas na dovoz produktov EP dovozcovi z tretích krajín,
- informuje a spolupracuje s príslušnými orgánmi EÚ a príslušnými orgánmi členských štátov EÚ a s inšpekčnými organizáciami v zahraničí v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi pre členský štát z právnych aktov Európskych spoločenstiev,
- na návrh oprávnenej inšpekčnej organizácie ukladá sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom a právnymi aktmi Európskych spoločenstiev pre EP.

V Slovenskej republike realizuje výkon inšpekcie EP a certifikácie produktov vyrobených v tomto systéme inšpekčná organizácia NATURALIS SK, s.r.o. SK-02-BIO, ktorá je akreditovaná Slovenskou národnou akreditačnou službou (SNAS) podľa normy STN EN 45011 na certifikáciu výrobkov (bioproduktov a biopotravín), má na túto činnosť oprávnenie ÚKSÚP-u a je uvedená v Zozname orgánov alebo verejných úradov zodpovedných za kontrolu stanovenú v článku 15 Nariadenia Rady (EHS) č. 2092/1991 pod písm. A (systém schválených súkromných kontrolných orgánov) v sérii C Úradného vestníka Európskych spoločenstiev (2005/C 16/01).

HLAVNÉ CIELE A PRIORITY AKČNÉHO PLÁNU

Globálny cieľ Akčného plánu:

Zvýšiť efektívnosť v sektore poľnohospodárskej výroby a kvalitu života vidieckeho obyvateľstva

Špecifické ciele Akčného plánu:

- Posilniť postavenie ekologického poľnohospodárstva a zvýšiť jeho konkurencieschopnosť
- Podporovať aktivity s vyššou pridanou hodnotou a rozširovať trh s biopotravinami
- Zlepšiť informačné zázemie a propagáciu ekologického poľnohospodárstva
- Zlepšiť odborné poradenstvo, vzdelávanie a výskum v ekologickom poľnohospodárstve
- Dobudovať inštitucionálny rámec ekologického poľnohospodárstva

Priority Akčného plánu

1. Podpora produkcie, spracovania a predaja produktov EP
2. Marketing a kvalita
3. Informačno-propagačný systém
4. Vzdelávanie, poradenstvo a výskum
5. Inštitucionálne zabezpečenie

1. PODPORA PRODUKCIE, SPRACOVANIA A PREDAJA PRODUKTOV EP:

Väzba ekologického poľnohospodárstva na ochranu životného prostredia je chápaná ako cesta k udržateľnému rozvoju. Priama podpora ekologických farmárov (uhrádzanie ušlého príjmu a dodatočných nákladov vzniknutých realizáciou postupov chrániacich životné prostredie) je nevyhnutná pre zabezpečenie ich ďalšej činnosti a rozvoja.

Oblasť vnútorného trhu a spracovania biopotravín je jedným zo slabých článkov EP na Slovensku. K zlepšeniu uvedeného stavu je nasmerovaná potreba rozvíjania a zabezpečenia oblasti spracovania – finalizácie bioproduktov na biopotraviny. Snahou je dosiahnuť, aby väčšina primárnej produkcie slovenského EP nekončila v zahraničí bez pridanej hodnoty.

Priority štátnej správy:

- 1.1 V horizonte do roku 2010 dosiahnuť rozšírenie ekologickým spôsobom obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy na minimálne 5 % z celkovej rozlohy poľnohospodárskej pôdy v SR - (MP SR prostredníctvom podporných nástrojov pre rozvoj vidieka)
- 1.2 Pokračovať vo vedení špecializovanej štatistiky v EP (od základných údajov počtu, zloženia subjektov, cez produkciu, spracovanie, až po výsledky inšpekcií a kontrol, jej dostupnosť pre verejnosť) – (MP SR a UKSUP – ročne).

Priority mimovládnych organizácií:

- 1.3 Spracovať Etický Kódex EP s predpokladaným zavedením jeho monitoringu v praxi od roku 2007 (súbor zásad správneho pestovania rastlín, chovu zvierat (welfare), spracovania, marketingu a predaja produktov EP, morálne a etické zásady ekopoľnohospodára , vzhlad eko-farmy a pod). Kódex bude dobrovoľný a bude slúžiť pre podporu dôvery spotrebiteľov voči EP a jeho produkcii.

- 1.4 Pôsobením medzi poľnohospodármi dosiahnuť, aby z celkovej výmery EP bolo minimálne 30 % ornej pôdy a 30 % ekologických chovov zvierat bolo zameraných na iné druhy zvierat ako na prežúvavce.

2. MARKETING A KVALITA

Oblasť marketingu je ďalšou slabou časťou ekologickej produkcie. Priame a nepriame nástroje podpory predaja produktov EP, podpora komunitného a priameho predaja na farmách budú zamerané na zlepšenie tohto stavu. Mimovládne organizácie si kladú za cieľ vytvoriť dobrovoľný Bio-fond pre spoločné investovanie do marketingu ekoproduktov, pre prezentáciu kvality, či zdravotnej prospešnosti produktov EP. Zameranie sa na reklamu a propagáciu loga EP ako zaručenej známky kvalitných potravín, ktoré prispievajú k zdraviu obyvateľstva. „Slovenské a ekologické“ by malo byť to najlepšie pre našich spotrebiteľov ako aj pre našu krajinu. Snahou mimovládnych organizácií je i posilnenie záujmu ekoproducentov o združovanie sa do odbytových organizácií výrobcov.

Priority štátnej správy:

- 2.1 Vhodnými podpornými opatreniami postupne dosiahnuť v horizonte do roku 2010 stav, aby minimálne 30 % certifikovaných produktov EP (v objeme, množstve, resp. počte) bolo realizovaných na domácom trhu - (MP SR prostredníctvom podporných nástrojov pre rozvoj vidieka)
- 2.2 V rámci podporných nástrojov rezortu pôdohospodárstva zvýhodňovať podporu spracovateľských kapacít spracovávajúcich bioprodukty - (MP SR prostredníctvom podporných nástrojov pre rozvoj vidieka)

Priority mimovládnych organizácií:

- 2.3 Vypracovať marketingovú stratégiu pre EP so samostatnou časťou pre rozvoj komunitného a priameho predaja na eko-farmách.
- 2.4 Vytvoriť príspevkový „Bio-fond“ za účelom investovania do spoločného marketingu bioproduktov na Slovensku.
- 2.5 Posilniť záujem ekologických poľnohospodárov o združovanie s následným vytvorením odbytových organizácií výrobcov bioproduktov.

3. INFORMAČNO-PROPAGAČNÝ SYSTÉM

Základom efektívneho fungovania každej aktivity je dostatok informačných zdrojov. Vybudovanie plnohodnotného informačno-propagačného systému rozdeleného do troch úrovní je nevyhnutnosťou zabezpečenia rozvoja ekologického poľnohospodárstva.

Pre spotrebiteľa – info materiály, prezentácia výrobcov a výrobkov na veľtrhoch a výstavách, návštevy na farmách, web-stránka, médiá – relácie.

Pre farmára, spracovateľa, obchodníka – legislatíva, podporné programy, odborné informácie, zoznamy poradcov, tematický spravodaj, štatistika, aktuálne adresáre.

Pre verejnosť - vytvorenie verejne prístupnej tzv. „Databázy poznatkov EP“ (knowledge database), ktorá bude priebežne zbierať, spracovávať a prezentovať všetky dostupné informácie o EP od produkcie, cez spracovanie až po marketing. Budú to informácie pre laickú ale aj odbornú verejnosť.

Nevyhnutnou súčasťou pre posilňovanie dôvery k ekologickému spôsobu produkcie je pravidelné verejné publikovanie výsledkov kontrol.

Mimovládne organizácie zabezpečia prostredníctvom nových foriem, súťaží, informácií a dní otvorených dverí na farmách propagáciu ekologického poľnohospodárstva.

Priority štátnej správy:

- 3.1. Propagovať bioprodukty a biopotraviny v závislosti od sortimentu a ponuky v rámci aktivít štátnej správy.
- 3.2. Spolupracovať pri vytvorení tzv. „Databázy poznatkov EP“ – tematicky štruktúrovanej, voľne prístupnej a sústavne aktualizovanej databázy najnovších poznatkov o pestovaní/chove, ako aj o spracovaní a predaji produktov EP. (MP SR – internetová stránka)

Priority inšpekčných organizácií:

- 3.3. Zverejňovať výsledky kontrol a zistené nedostatky v záujme zvýšenia dôveryhodnosti systému ekologického poľnohospodárstva.

Priority mimovládnych organizácií:

- 3.4. Založiť tradíciu: „Týždeň ekologického poľnohospodárstva“ (posledný týždeň v septembri), skoordinať aktivity so susednými krajinami (Rakúsko, ČR).
- 3.5. Zorganizovať (s následnou tradíciou) Súťaž o najlepšieho eko-poľnohospodára, o bioprodukt/ biopotravinu, o biopredajňu/ bioreštauráciu – jedáleň roka.
- 3.6. Organizovať dni otvorených dverí na farmách.
- 3.7. Vytvoriť tzv. „Databázu poznatkov EP“ – tematicky štruktúrovanú, voľne prístupnú a sústavne aktualizovanú databázu najnovších poznatkov o pestovaní/ chove, ako aj o spracovaní a predaji produktov EP (štvrtročne aktualizované registre výrobcov bioproduktov a biopotravín, dovozcov, vývozcov a podobne). Bude slúžiť pre všetky zainteresované strany od farmára cez spotrebiteľa až po inšpekciu a kontrolu. Jej súčasťou budú aj tzv. vzorové projekty (case studies) úspešných ekologických farmárov, spracovateľov a predajcov u nás i v zahraničí.
- 3.8. Posilniť dôveru spotrebiteľa a zabezpečiť zvýšenie informovanosti o otázkach ekologického poľnohospodárstva a kvality biopotravín v radoch širokej verejnosti prostredníctvom web stránky a tlačového periodika (min. 4x do roka).
- 3.9. Založiť združenia predajní s ponukou biopotravín, ktoré budú garantovať spotrebiteľom istý podiel biopotravín v sortimente, budú propagovať logo „Ekopoľnohospodárstvo“, budú disponovať informačnými materiálmi, pozvánkami na akcie. Všetky predajne budú označené jednotným logom.

4. VZDELÁVANIE, PORADENSTVO A VÝSKUM

Vzdelávanie a poradenstvo v ekologickom poľnohospodárstve nie je dostatočné. Pre zlepšenie tohto stavu je potrebné rozšíriť ponuku vzdelávacích a poradenských aktivít, zabezpečiť ich profesionálnu úroveň a tým zvýšiť záujem a účasť.

V oblasti výskumu je potrebné lepšie koordinovať potreby MP SR a úlohy výskumných pracovníkov (nedostatočne riešené oblasti ekonomických dopadov ekologického poľnohospodárstva, porovnávacie práce, welfare zvierat a pod).

VZDELÁVANIE:

vzdelávacie aktivity EP pre farmárov, poradcov a administratívnych pracovníkov činných v danej oblasti metodicky koordinovať z úrovne MP SR. Pokračovať pri tom vo využívaní fondov EÚ, napr. komunitárneho programu Leonardo da Vinci. Zabezpečiť sústavný prenos nových informácií a poznatkov do praxe a vzdelávania, zvýšiť osvetové vzdelávanie s pomocou ďalších oblastí ekonomického a spoločenského života (kultúra a tradície, história pôdohospodárskeho školstva, osobnosti, „vzoroví“ farmári, producenti, poradcovia, predajcovia).

Priority štátnej správy:

- 4.1. V rámci rozvoja celoživotného odborného vzdelávania – zabezpečiť koordináciu vzdelávacích aktivít rezortných, súkromných a mimovládnych inštitúcií so zameraním na EP.

Priority mimovládnych organizácií:

- 4.2. Dlhodobou prostredníctvom osvetu a seminárov vplývať na ekopoľnohospodárov za účelom zlepšovania welfare chovaných zvierat a dodržiavanie úrodnosti pôdy.

PORADENSTVO:

odborný, nezávislý a prístupný pre všetkých poľnohospodárov, postavený na demokratických princípoch voľného výberu farmármi. Jeho založenie, ako špecializovanej súčasti pôdohospodárskeho poradenského systému koordinuje štát. Plní funkciu flexibilného premostenia vedy a výskumu s praxou.

Priority štátnej správy:

- 4.3. Doplniť pôdohospodársky poradenský systém o všetky oblasti bio-produkcie, ktorý bude nezávislý, funkčný, odborný, prístupný, demokraticky riadený a orientovaný na potreby farmárov.

VÝSKUM:

praktická orientácia na problémy EP – prehĺbovanie poznatkov dobrej poľnohospodárskej praxe pre jednotlivé oblasti (rastlinná a živočíšna výroba, spracovanie produkcie), komunikácia s poradcami, farmármi, spracovateľmi – flexibilné reagovanie na ich potreby, problémy; šľachtenie a prezentácia nových – rezistentných odrôd, plodín; inovatívne postupy, rozvoj welfare/pohody zvierat...).

Priority štátnej správy:

- 4.4. Každoročne zaradiť problematiku EP ako jednu z dôležitých úloh výskumu v rezorte pôdohospodárstva .

- 4.5. Vypracovať „Program podpory vedy a výskumu pre rozvoj EP v SR“, zohľadňujúci potrebu koordinácie, obojsmerného toku informácií v oblastiach: výskum – poradenstvo – prax.
- 4.6. Organizovať pre ekologických farmárov a pre záujemcov o vstup do ekologického poľnohospodárstva pravidelné odborné vzdelávacie semináre a konferencie.

Priority mimovládnych organizácií:

- 4.7. Vybudovať ukážkovú „eko-farmu“ predovšetkým pre účely vedy, výskumu a vzdelávania, ukážky neprodukčných možností zabezpečenia príjmu a dosiahnutia rentability (teda nie produkčná priorita).
- 4.8. Stanoviť konkrétne priority výskumu v oblasti EP na Slovensku.

5. INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE

Potreba dobudovania a efektívnej koordinácie činnosti jednotlivých inštitúcií a organizácií je dôležitou zložkou efektívneho fungovania ekologického poľnohospodárstva. Vytvorenie koordinačnej skupiny na MP SR za účasti zástupcov sociálnych partnerov, mimovládnych organizácií a rezortov má za cieľ zabezpečiť koordinovaný postup pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva. V rámci problematiky je potrebné riešiť koexistenciu EP a geneticky modifikovaných organizmov. Vybudovať a rozvíjať kapacitnú a odbornú dostatočnosť ľudských zdrojov je dôležitou zložkou rozvoja EP. Úlohou mimovládnych organizácií je iniciovať vytvorenie silnej organizácie ekologických producentov.

Priority štátnej správy:

- 5.1. Vytvoriť koordinačnej skupiny za účelom spoločného postupu pri propagácii, osвете a rozširovaní ponuky a spotreby bioproduktov a biopotravín. Rozvíjať spoluprácu v oblasti ekologického poľnohospodárstva so susednými krajinami.
- 5.2. Spolupracovať pri príprave národnej legislatívy o koexistencii GMO.

Priority mimovládnych organizácií:

- 5.3. Iniciovať vytvorenie spoločnej organizácie ekologických producentov.

6. ZÁVER

Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v SR do roku 2010 je koncepčným dokumentom, ktorý nahrádza doteraz platnú Koncepciu organického poľnohospodárstva v SR prijatú v roku 1995. Akčný plán plne zohľadňuje situáciu a stav po vstupe SR do EÚ. Prostredníctvom cieľov a priorít určuje smery rozvoja ekologického poľnohospodárstva hlavne v oblastiach, ktoré sú nedostatočne alebo slabo rozvinuté.